

เหตุเกิดที่ภาควิชาพยาธิวิทยา

วีระ กสานติกุล*

ตามที่ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 10,000,000.00 บาท (สิบล้านบาทถ้วน) เพื่อจัดซื้อกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาภาควิชา และคณะแพทยศาสตร์ ให้เป็นเลิศทางวิชาการ ภาควิชาฯ ได้ดำเนินการจัดซื้อจนได้เครื่องมือที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคแถบนี้ จากงบประมาณที่จำกัด ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวประกอบด้วย

ก. กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนชนิดส่องผ่าน (Transmission electron microscope TEM) ของบริษัท JEOL model JEM 1210 ซึ่งควบคุมการทำงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้ mouse control ติดตั้งพร้อมระบบ TV camera, TV monitor, video selector, video processor, video recorder, video printer และระบบ optical disk file

ข. ชุดเครื่องมือวิเคราะห์ธาตุ (Energy Dispersive Spectrometer, EDS) ของบริษัท Link model exLII QAI ซึ่งเป็นชุดที่ทันสมัย และดีที่สุดใน Link ควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์, ประกอบด้วย detector, TV monitor, button mouse, programe และ data storage system, x-ray analysis software, digital image acquisition, และ image processing software และ hardware ฯลฯ) ตลอดจน video printer

ค. กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนชนิดแกนของบริษัท JEOL model JSM-530U

ง. บริษัท JEOL ยังได้บริจาค TEM model 100S ให้อีก 1 เครื่อง

เครื่องมือดังกล่าวจะได้รับการประกันเป็นเวลา 2 ปี นอกจากนี้บริษัทที่เป็นตัวแทนในประเทศไทยยังจะมอบน้ำยาอุปกรณ์สารเคมีอีกจำนวนหนึ่ง มีมูลค่าประมาณ 200,000 บาท (สองแสนบาท)

ในขณะที่ทำการจัดซื้อ ภาควิชาฯ ได้เห็นความจำเป็นที่จะต้องมียุคบุคลากรที่มีความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน เพื่อจะพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดังกล่าวให้เต็มขีดความสามารถ โอกาสที่จะหาแพทย์ที่มีความสามารถและประสบการณ์ มาสังกัดภาควิชาฯ เป็นไปได้น้อย ภาควิชาฯ จึงได้ดำเนินการผ่านคณะแพทยศาสตร์ เพื่อแก้ไขคุณสมบัติของตำแหน่งอาจารย์ที่ว่างจาก พ.บ.เป็น พ.บ. และ/หรือ วทม. ภายหลังการตกลงจัดซื้อเครื่องมือสำเร็จจุลส่งไป ภาควิชาฯ จึงได้ทาบทามบุคลากรที่มีความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับกิจการกล้องอิเล็กตรอนมากกว่า 10 ปี มาเพื่อดำรงตำแหน่งอาจารย์ที่ว่างอยู่ โดยภาควิชาฯ ได้พิจารณาประชุมอาจารย์ภายในภาควิชาฯ 3 ครั้งด้วยกัน เพื่อพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ในการนำบุคลากรที่ไม่ใช่พยาธิแพทย์มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ของภาควิชาฯ บุคลากรดังกล่าวมีประสบการณ์ในการสอน การให้บริการ และการวิจัย ภาควิชาฯ และคณะแพทยศาสตร์มีโอกาสเสี่ยงน้อยมาก ที่จะรับบุคลากรที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากบุคลากรผู้นั้นยินยอมที่จะมอบหนังสือลาออกไว้ล่วงหน้า และผู้เขียนเองก็ยินดีที่จะรับผิดชอบ และยินยอมที่จะรับโทษทุกประการ หากผลงานเกี่ยวกับกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนไม่เป็นที่พอใจ โดยตั้งเป้าหมายที่จะเป็นศูนย์กลางกิจการกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนในภูมิภาคนี้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบุคลากรผู้ไม่มีใบแพทย์ แพทย์ จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารและกรรมการคณะฯ ส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วย กับภาควิชาฯ โดยเหตุผลน่าปีการ อาทิเช่น ความเกรงว่ากรณีนี้จะเป็นแบบอย่างแก่ภาควิชาอื่น ๆ ในคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ที่บุคลากรผู้ไม่ได้จบ พ.บ.จะโอนมาดำรงตำแหน่งอาจารย์ การไม่ยอมรับของนิสิตแพทย์ ต่ออาจารย์ที่ไม่ใช่แพทย์ หรือบุคลากรนั้นไม่สามารถจะทำการสอนให้บริการเหมือนพยาบาลเป็นต้น แต่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบัน ภาควิชาพยาธิวิทยาของสถาบันอื่น ๆ อาทิเช่น คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, รามาธิบดี, ขอนแก่น ฯลฯ ต่างก็มีอาจารย์ในภาควิชาพยาธิวิทยาที่ไม่ใช่แพทย์ ทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจการกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน และสามารถพัฒนาความเจริญในกิจการนี้ ทั้งในด้านการเรียน การสอน การบริการ และการวิจัย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นความประสงค์ของคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้จะให้ภาควิชาฯ ส่งวนตำแหน่งดังกล่าวไว้สำหรับพยาธิแพทย์เท่านั้น เพื่อจะทำการตรวจศพตรวจชิ้นเนื้อ และทำการสอนในรูปแบบเดิม ที่เป็นมานานกว่า 30 ปี บุคลากรนั้นจึงยินดีถอนตัวที่จะมาดำรงตำแหน่งอาจารย์ในภาควิชาฯ นับเป็นความกรุณาและปรารถนาดีอย่างยิ่งของคณะแพทยศาสตร์ที่มีต่อภาควิชาฯ ทั้ง ๆ ที่ในระหว่างปี พ.ศ. 2536-2538 จะมีอาจารย์ที่เป็นพยาธิแพทย์เกษียณอายุถึง 6 ท่านด้วยกัน

ในอีกมุมมองหนึ่งที่แตกต่างกันไป การขาดบุคลากรที่มีความสามารถ และประสบการณ์ด้านกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน ย่อมจะทำให้เครื่องมือที่ทันสมัยที่สุดไม่สามารถดำเนินงานได้เต็มประสิทธิภาพ ไม่สามารถจะพัฒนากิจการเรียน การสอน การบริการ และการวิจัย ให้ก้าวหน้าไปเท่าที่ควรจะเป็น เมื่อเวลาผ่านไปเครื่องมือดังกล่าวอาจกลายเป็น “ไดโนเสาร์ยุคปัจจุบัน” เหมือนดังที่คณะแพทยศาสตร์แห่งนี้เคยประสบมาก่อน และดูเหมือนว่าประวัติศาสตร์กำลังจะซ้ำรอยเดิม โดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง หากว่าเราปล่อยให้มุมมองที่คับแคบมาปิดกั้นโอกาสที่จะพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ปล่อยให้ความคิดยึดติดกับการเรียน การสอน การบริการ การวิจัยในอดีต มาปิดกั้นโดยไม่ยอมรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต ผู้เขียนและภาควิชาฯ ได้พยายามจะหาเครื่องมือที่ดีที่สุด และบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับกิจการกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนอย่างที่สุดแล้วแต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นหลักตามที่กล่าวมา

บทความนี้จึงขอบันทึกเพื่อให้เป็นหลักฐาน หากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนานั้นจะเป็นจริงในอนาคต และคงจะเป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรมที่จะตำหนิความล่าช้าในการพัฒนากิจการกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนของภาควิชาฯ แห่งนี้ แต่น่าจะเป็นความจริงในอนาคตที่จะกล่าวว่าภาควิชาฯ นี้ พัฒนาได้เพียงนี้ เพราะเคยมีผู้บริหารส่วนหนึ่งที่มีคุณภาพเท่านั้นในอดีต